

Udvikling i indlæggelsesvarighed blandt de ældre patienter i det somatiske sygehusvæsen, 2009-2018

Af Peter Fjeldstad Henriksen, PEFH@kl.dk og Bodil Helbech Kleist, BOHH@kl.dk

Formålet med dette analysenotat er at opgøre udviklingen i den gennemsnitlige indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen fra 2009 til 2018 blandt hhv. 0-64 årige, 65-79 årige og 80+ årige, samt for patienter udskrevet fra sygehusafdelinger der hører under hhv. de medicinske og kirurgiske specialer.

Dato: 3. september 2020

Sags ID: SAG-2020-04428
Dok. ID: 2989337

E-mail: PEFH@kl.dk
Direkte: 3370 3941

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 10

Analysens hovedkonklusioner

- Fra 2009 til 2018 er indlæggelsesvarigheden i det somatiske sygehusvæsen faldet mere for de ældre aldersgrupper på 65-79 årige og 80+ årige end for de yngre patienter i aldersgruppen 0-64 årige (hhv. 17 og 27 pct. fald versus 9 pct.).
- Indlæggelsesvarigheden falder hurtigst blandt de 80+ årige. Dette har betydet, at indlæggelsesvarigheden for de 80+ årige og de 65-79 årige i 2018 ikke længere adskiller sig væsentligt fra hinanden (hhv. gennemsnitligt 5,6 og 5,3 dages indlæggelsesvarighed).
- Indlæggelsesvarigheden er generelt kortere for patienter udskrevet fra kirurgiske hospitalsafdelinger end patienter udskrevet fra medicinske hospitalsafdelinger.
- Ligheden i indlæggelsesvarighed for ældre aldersgrupper i 2018 skyldes især, at varigheden af de medicinske indlæggelser er faldet mere blandt de 80+ årige end blandt de 65-79 årige.

Indhold

1 Baggrund og indledning	3
2 Metode og data.....	3
3 Resultater	4
Bilag 1 – Datadokumentation	8
Bilag 2 – Bilagstabeller og -figurer	10

Dato: 3. september 2020
Sags ID: SAG-2020-04428
Dok. ID: 2989337
E-mail: PEFH@kl.dk
Direkte: 3370 3941
Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 10

1 Baggrund og indledning

Indlæggelsesvarigheden har været faldende gennem en lang årrække, hvilket KL tidligere har dokumenteret i analysenotatet "Udvikling i gennemsnitlig indlæggelsestid blandt unge, voksne og ældre fra 2008 til 2013"¹ fra 2015. Den faldende indlæggelsesvarighed har betydning for borgernes plejebehov i den kommunale modtagelse efter udskrivning, specielt blandt de ældste borgere.

Hvilket afdelingsspeciale som borgeren udskrives fra, kan også have indflydelse på typen og intensiteten af den pleje, som borgeren har brug for at modtage.

Udviklingen i indlæggelsesvarighed frem til 2018 for de ældre, samt på de medicinske og kirurgiske specialeafsnit specifikt, er dog ikke opgjort efter den nye indlæggelsesdefinition blev implementeret².

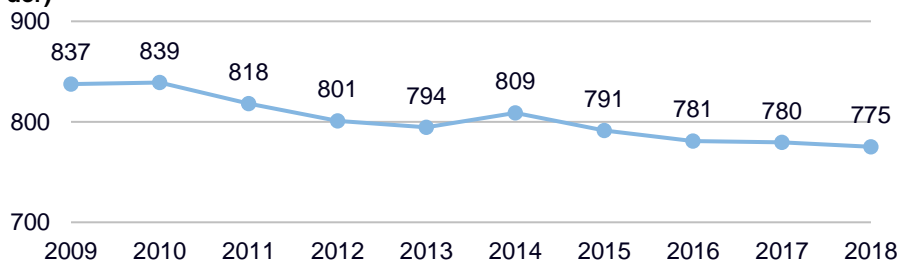
I denne analyse undersøges udviklingen i indlæggelsesvarigheden fra 2009 til 2018, specifikt med fokus på de ældre, som vi i dette analysenotat opdeler i 65-79 årige og 80+ årige. Derudover undersøges betydningen af, hvorvidt den udskrivende afdeling hører under et medicinsk eller kirurgisk speciale, for udviklingen i indlæggelsesvarighed.

2 Metode og data

Datagrundlaget omfatter indlæggelser på somatiske sygehuse i perioden 2009 til 2018. Vi benytter til dette formål primært Landspatientregistret (LPR2) og Befolkningsregistret (BEF).

Der arbejdes i analysen efter den nye indlæggelsesdefinition, samt akut genindlæggelsesdefinition fra Sundhedsdatastyrelsen. Detaljeret datadokumentation for indlæggelsesdannelse og dannelse af specialeblokke forefindes i Bilag 1. Totalt antal udskrivinger i grunddatasættet for denne analyse er fremvist i Figur 2.1. Antallet af indlæggelser er faldet med 7 pct. fra 837.000 i 2009 til 775.000 i 2018.

Figur 2.1: Antal indlæggelser i det somatiske sygehusvæsen fra 2009 til 2018 (i tusinder)

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

Indlæggelser fordeles efter det år, hvor de er afsluttet/udskrevet, samt i underanalyser på aldersgrupperne 0-64 årige, 65-79 årige og 80+ årige og indlæggelser udskrevet fra sygehusafdelinger med specialer, der hører under specialeblokkene "Medicin" og "Kirurgi" (Tabel B1.1).

¹ [Udvikling i gennemsnitlig indlæggelsestid blandt unge, voksne og ældre fra 2008 til 2013](#)

² [Sundhedsdatastyrelsen.dk - Nøgletal om sundhedsvæsenet 2009-2018](#)

Alder beregnes baseret på fødselsdato trukket fra befolkningsregistret d. 1/1 i det pågældende år, ved manglende alder ekskluderes patienten fra de aldersstratificerede analyser. Opholdstid beregnes fra indlæggelse starter til indlæggelse slutter i antal timer og minutter. Her skal det noteres, at indlæggelsesophold kan bestå af flere på hinanden følgende og tidsmæssigt sammenhængende patientkontakter (Detaljeret beskrivelse i Bilag 1).

Data for opholdstid opgøres som gennemsnitlig opholdstid pr. indlæggelse i antal dage. Ophold af over 100 dages varighed ekskluderes fra analysen, for at disse få outliers ikke påvirker årsgennemsnittet.

3 Resultater

Indlæggelsesvarigheden for alle indlæggelser i det somatiske og psykiatriske sygehusvæsen, er opgjort i notatet "Opholdstid ved indlæggelser i det somatiske og psykiatriske sygehusvæsen, 2009 til 2018"³. Helt kort, er den gennemsnitlige indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen faldet fra 5,1 dage i 2009 til 4,5 dage i 2018. Dette udgør en relativ reduktion på godt 12,5%.

Den gennemsnitlige indlæggelsesvarighed for de ældste aldersgrupper (65-79 årige og 80+ årige) er faldet i hele perioden fra 2009 til 2018 (Tabel 3.1). For de "unge ældre" på 65-79 år er indlæggelsesvarigheden faldet fra 6,4 dage til 5,3 dage, hvilket modsvare et fald på 1,1 dag i gennemsnit (fald på 16,6%) fra 2009 til 2018. For de ældste på 80+ år er indlæggelsesvarigheden faldet fra 7,6 dage til 5,6 dage, hvilket modsvare et fald på 2,0 dage i gennemsnit (fald på 26,6%) (Figur 3.1 og Figur 3.2).

Indlæggelsesvarigheden for de ældre over 65 år er faldet hurtigere end for de 0-64 årige. For de ældre over 80 år er indlæggelsesvarigheden faldet så hurtigt, at deres gennemsnitlige indlæggelsesvarighed i 2018 ikke længere er markant forskellig fra de 65-79 åriges. Indlæggelsesvarigheden er i 2018 for de 80+ årige 0,3 dage eller ca. 5,7% længere end for de 65-79 årige, hvor de 80+ årige i 2009 havde en indlæggelsesvarighed der var 1,2 dage eller ca. 18,9% længere end de 65-79 åriges.

Tabel 3.1: Gennemsnitlig indlæggelsesvarighed fra 2009 til 2018, antal dage pr. indlæggelse

År	0-64 årige	65-79 årige	80+ årige
2009	4,1	6,4	7,6
2010	4,0	6,2	7,2
2011	3,9	6,0	6,9
2012	3,9	5,9	6,7
2013	3,9	5,9	6,6
2014	4,1	5,8	6,4
2015	3,9	5,7	6,1
2016	3,8	5,5	5,9
2017	3,8	5,5	5,8
2018	3,7	5,3	5,6
Ændring 2009-2018 i dage	-0,4	-1,1	-2,0
Relativ ændring (%)	-8,9	-16,6	-26,6

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

Dato: 3. september 2020

Sags ID: SAG-2020-04428
Dok. ID: 2989337

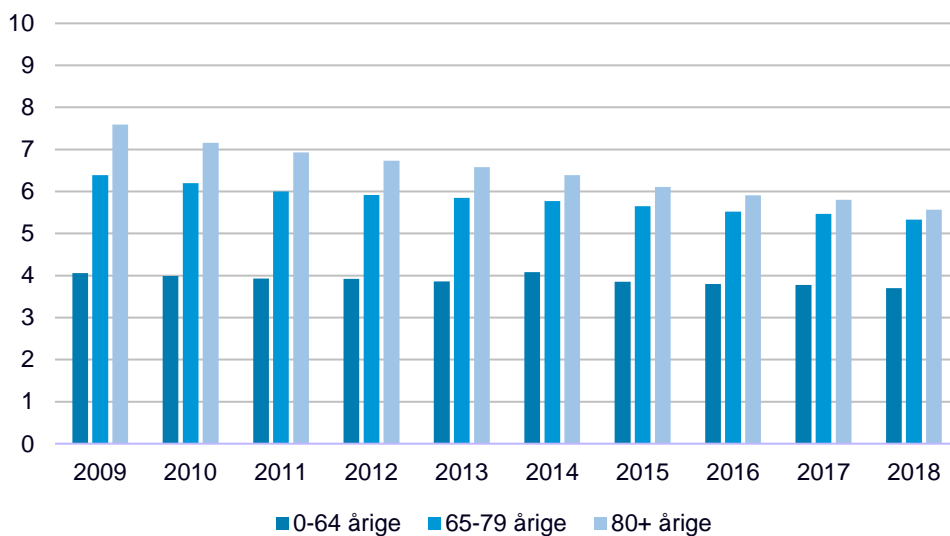
E-mail: PEFH@kl.dk
Direkte: 3370 3941

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 4 af 10

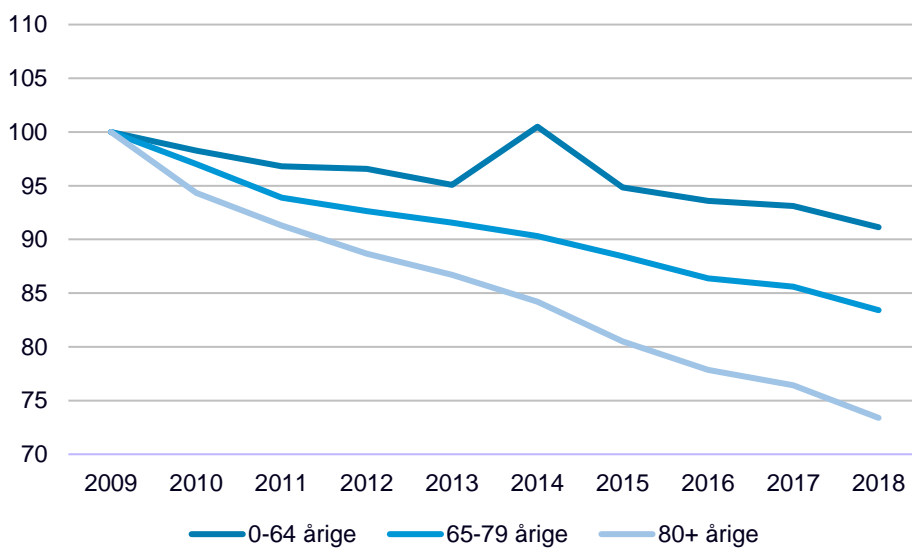
³ [Opholdstid ved indlæggelser i det somatiske og psykiatriske sygehusvæsen, 2009 til 2018](#)

Figur 3.1: Indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen, fordelt på aldersgrupperne 0-64, 65-79 og 80+ årige, antal dage pr. indlæggelse

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

Figur 3.2: Relativ udvikling i indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen, fordelt på aldersgrupperne 0-64, 65-79 og 80+ årige, indeks 100=2009

Note: Udviklingen fra 2013 til 2014 udgøres næsten udelukkende af patienter i aldersgruppen 0-64 år udskrevet fra afdelinger indenfor det medicinske speciale
 Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

I det efterfølgende tages der udgangspunkt i de indlagte patienter, der er udskrevet fra sygehusafdelinger med hhv. medicinsk eller kirurgisk speciale (Herefter benævnt hhv. "medicinske indlæggelser" og "kirurgiske indlæggelser"; dokumentation forefindes i Tabel B1.1). Overordnet har de patienter der udskrives fra en medicinsk indlæggelse et ophold af længere varighed, end de patienter der udskrives fra en kirurgisk indlæggelse (Tabel 3.2).

Sammenligner vi faldet i indlæggelsesvarighed blandt medicinske og kirurgiske indlæggelser fra 2009 til 2018, er det absolutte og relative fald nogenlunde ens for de 0-64 årige og de 65-79 årige. For de 80+ årige er det absolutte fald i indlæggelsesvarighed for de medicinske indlæggelser noget større (fald på 2,3 dage), end for de kirurgiske indlæggelser (fald på 1,4 dage). Sammenligner vi det relative fald for medicinske og kirurgiske indlæggelser for de 80+ årige patienter, er forskellen dog mindre markant (hhv. fald på 28% mod 23%), hvilket skyldes det lavere udgangspunkt for indlæggelsesvarighed på sygehusafdelinger med kirurgisk speciale i 2009.

For medicinske indlæggelser har de 80+ årige et 1,3 dages (ca. 18,6%) længere ophold i 2009 end de 65-79 årige mod kun et 0,2 dages (ca. 3,5%) længere ophold i 2018. Tager vi det samme for kirurgiske indlæggelser, var indlæggelsesvarigheden 0,8 dage (ca. 14,8%) længere for de 80+ årige i 2009 i forhold til de 65-79 årige, mod 0,4 dage (ca. 9,1%) i 2018. Dette kunne tyde på, at den generelle tendens imod, at forskellen i indlæggelsesvarighed mindskes imellem de 65-79 årige og de 80 årige, især skyldes udviklingen på de medicinske afdelinger

Dato: 3. september 2020

 Sags ID: SAG-2020-04428
 Dok. ID: 2989337

 E-mail: PEFH@kl.dk
 Direkte: 3370 3941

 Weidekampsgade 10
 Postboks 3370
 2300 København S

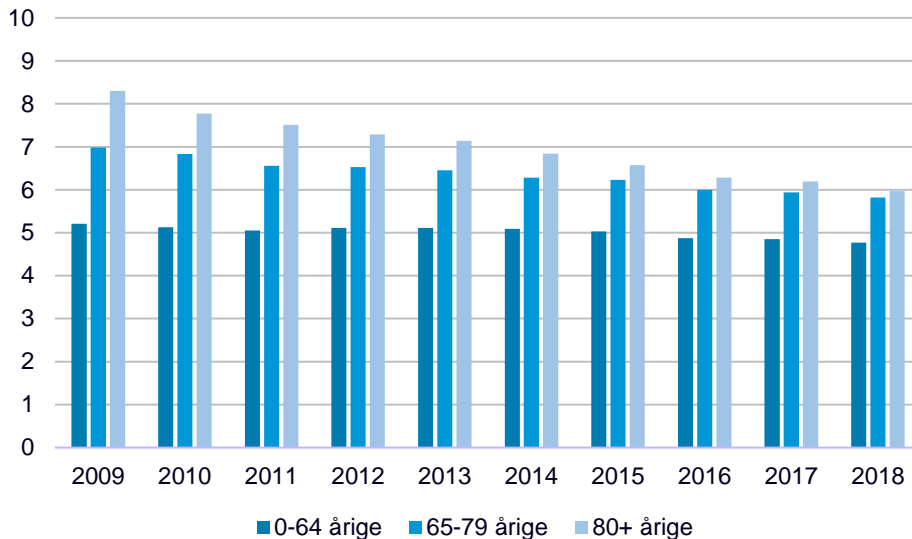
 www.kl.dk
 Side 6 af 10

Tabel 3.2: Gennemsnitlig indlæggelsesvarighed for medicinske og kirurgiske speciale-afsnit fra 2009 til 2018, antal dage pr. indlæggelse

År	Medicin			Kirurgi		
	0-64 årige	65-79 årige	80+ årige	0-64 årige	65-79 årige	80+ årige
2009	5,2	7,0	8,3	3,4	5,4	6,2
2010	5,1	6,8	7,8	3,3	5,1	5,9
2011	5,1	6,6	7,5	3,2	5,0	5,7
2012	5,1	6,5	7,3	3,2	4,9	5,7
2013	5,1	6,5	7,1	3,1	4,8	5,6
2014	5,1	6,3	6,8	3,5	4,8	5,5
2015	5,0	6,2	6,6	3,1	4,6	5,3
2016	4,9	6,0	6,3	3,1	4,6	5,2
2017	4,9	5,9	6,2	3,1	4,5	5,0
2018	4,8	5,8	6,0	3,0	4,4	4,8
Ændring 2009-2018 i dage	-0,4	-1,2	-2,3	-0,4	-1,0	-1,4
Relativ ændring (%)	-8,4	-16,6	-28,1	-11,9	-18,7	-23,0

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

Figur 3.3: Indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen på afdelinger med medicinske specialer, fordelt på aldersgrupperne 0-64, 65-79 og 80+ årige, antal dage pr. indlæggelse

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

Dato: 3. september 2020

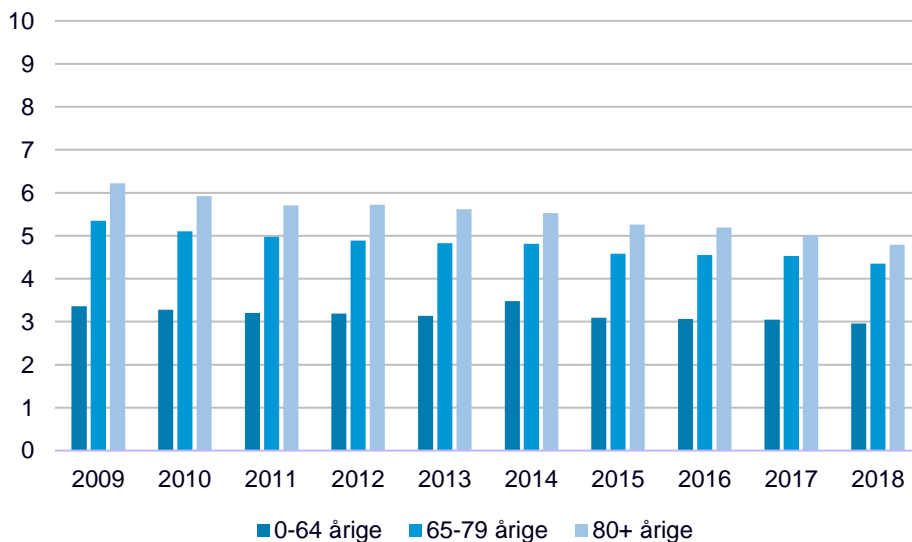
Sags ID: SAG-2020-04428
Dok. ID: 2989337

E-mail: PEFH@kl.dk
Direkte: 3370 3941

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 7 af 10

Figur 3.4: Indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen på afdelinger med kirurgiske specialer, fordelt på aldersgrupperne 0-64, 65-79 og 80+ årige, antal dage pr. indlæggelse

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregistret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.

Bilag 1 – Datadokumentation

Indlæggelser

En indlæggelse defineres efter den nye metode anvendt af Sundhedsdatastyrelsen (SDS), hvor sygehusophold af en varighed på 12 eller flere timer klassificeres som en indlæggelse. Et sygehusophold er i denne sammenhæng et tidsmæssigt tæt sammenhængende ophold (maksimalt 4 timer imellem udskrivning på en kontakt og indskrivning på næste kontakt), bestående af én eller flere kontakter i form af enten stationære kontakter, ambulante kontakter med akut ankomstmåde (fra 2014) eller skadestuekontakter (før 2014) på et eller flere offentlige eller private sygehuse.

Databehandling er udført ved hjælp af de originale programmer til afgrænsning af "Udvalgte nøgletal for sygehusvæsenet og praksisområdet 2009_2018" fra SDS. Programmerne er venligst udleveret til KL af SDS. Programmerne er tilpasset så de har kunne trække data fra KL's kopi af Landspatientregistret (LPR2) i Forskningsservice ved Danmark Statistik.

Datatrækket begrænses efter samme kriterier som tal fra Sundhedsdatastyrelsen:

1. Patienter der er udskrevet fra og med 2009 til og med 2018.
2. Patienter med et afsluttet sygehusophold af mindst 12 timers varighed.
3. Patienter med dansk bopæl ved udskrivningstidspunktet.
4. Eksklusion af raske ledsagere, herunder raske nyfødte som ledsager.
5. Eksklusion af indlæggelser over 100 dages varighed i beregning af gennemsnitlig opholdstid i det somatiske sygehusvæsen.

I trækket for indlæggelser i det somatiske sygehusvæsen indgår kun ophold, hvor alle kontakter er somatiske. Ingen af kontakterne i en somatisk indlæggelse må derfor være foregået på et sygehusafsnit med speciale i "psykiatri" eller "børne- og ungdomspsykiatri", eller have en psykiatrisk aktionsdiagnose (F-diagnose).

Nærværende opgørelse lægger sig derfor metodisk op ad SDS' analyseprogram for dannelsen af nøgletal til "Udvalgte nøgletal for sygehusvæsenet og praksisområdet 2009_2018".

Dato: 3. september 2020

Sags ID: SAG-2020-04428
Dok. ID: 2989337

E-mail: PEFH@kl.dk
Direkte: 3370 3941

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 8 af 10

Specialeblokke i det somatiske sygehusvæsen

Følgende specialer fra Landspatientregistret (LPR2) indgår i de i analysen anvendte specialeblokke (Tabel B1.1).

Dato: 3. september 2020

Tabel B1.1:

Sags ID: SAG-2020-04428

Dok. ID: 2989337

Specialeblok, somatisk sygehusvæsen	Specialer
Medicin	Intern medicin, Geriatri, Hepatologi, Hæmatologi, Infektionsmedicin, Kardiologi, Medicinsk allergologi, Medicinsk endokrinologi, Medicinsk gastroenterologi, Medicinske lungesygdomme, Nefrologi, Reumatologi, Palliativ medicin, Akut medicin, Dermato-venereologi, Neurologi, Onkologi, Fysiurgi, Tropemedicin og Sexologi
Kirurgi	Kirurgi, Karkirurgi, Kirurgisk gastroenterologi, Plastikkirurgi, Thoraxkirurgi, Urologi, Gynækologi og obstetrik, Neurokirurgi, Ortopædkirurgi, Oftalmologi, Hospitalsodontologi, samt Oto-, rhino- og laryngologi
Laboratorium	Klinisk biokemi, Klinisk fysiologi og nuclearmedicin, Klinisk immunologi, Klinisk mikrobiologi, Klinisk neurofysiologi, Patologisk anatomi, Diagnostisk radiologi, Klinisk farmakologi og Klinisk genetik
Øvrige specialer	Pædiatri, Anæstesiologi, Arbejdsmedicin og Miljømedicin
Andre Specialer	Almen medicin, Samfundsmedicin, Retsmedicin, samt Fysio- og ergoterapi

E-mail: PEFH@kl.dk
Direkte: 3370 3941

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

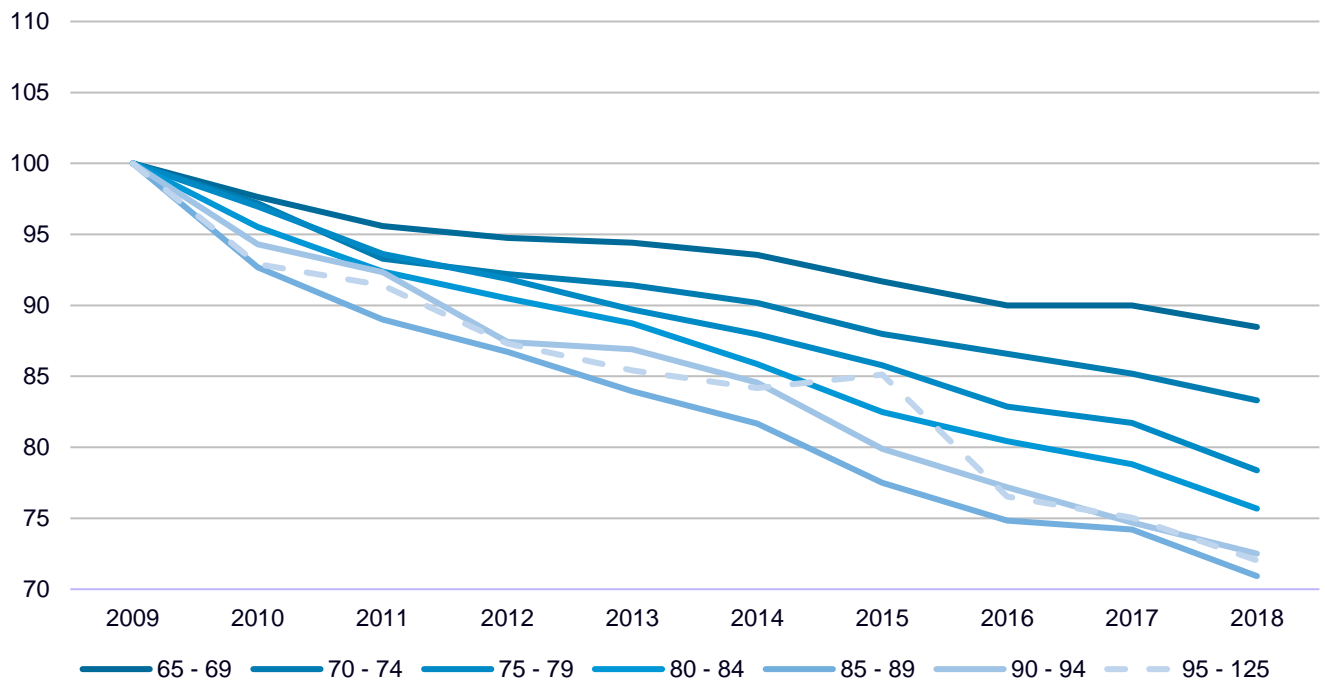
www.kl.dk
Side 9 af 10

Dette er den samme definitionen som brugt i "Udvalgte nøgletal for sygehusvæsenet og praksisområdet 2009_2018".

Bilag 2 – Bilagstabeller og -figurer

Figur B2.1: Relativ udvikling i indlæggelsesvarighed i det somatiske sygehusvæsen, fordelt på aldersgrupper fra 65 til 125 år, indeks 100=2009

Dato: 3. september 2020

Note: Gruppen af 95-125 årige indeholder et væsentligt større aldersspænd end de øvrige grupper, hvormed den er indsat som stiplede linje. Gruppen 95-125 indeholder samtidig væsentligt færre patienter end de øvrige grupper, hvormed resultaterne for denne aldersgruppering vil være mere volatile.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af registerdata (Landspatientregisteret - LPR2) fra Sundhedsdatastyrelsen og Danmarks Statistik.